

Адміністративне право і процес: теорія та практика правозастосування

Монографія висвітлює низку теоретичних та практичних питань в царині адміністративного права та адміністративного процесу (адміністративного судочинства). Читачам пропонується авторський погляд на сталі наукові концепції та конструкції, які піддано ґрунтовному переосмисленню.

У підґрунтя роботи покладено відповідний історичний та зарубіжний досвід, що підсилює рівень наукової обґрунтованості та достовірності сформульованих висновків.

Монографія стане у нагоді вченим, викладачам права, практикуючим юристам. Робота буде корисною також і студентам для підготовки до навчальних занять з дисципліни «Теоретичні проблеми адміністративного права».

Р. С. Мельник

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО
І ПРОЦЕС: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ**

Монографія

Херсон
Видавничий дім «Гельветика»
2019

УДК 342.9
М48

Рецензенти:

Галунько Валентин Васильович, доктор юридичних наук,
професор.

Мосьондз Сергій Олександрович, доктор юридичних наук,
професор.

Мельник Р. С.

М48 Адміністративне право і процес: теорія та практика правозастосування : монографія / Р. С. Мельник. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 212 с.

ISBN 978-966-916-893-1

Монографія висвітлює низку теоретичних та практичних питань в царині адміністративного права та адміністративного процесу (адміністративного судочинства). Читачам пропонується авторський погляд на сталі наукові концепції та конструкції, які піддано ґрунтовному переосмисленню. У підґрунтя роботи покладено відповідний історичний та зарубіжний досвід, що підсилює рівень наукової обґрунтованості та достовірності сформульованих висновків.

Монографія стане у нагоді вченим, викладачам права, практикуючим юристам. Робота буде корисною також і студентам для підготовки до навчальних занять з дисципліни «Теоретичні проблеми адміністративного права».

УДК 342.9

ISBN 978-966-916-893-1

© Р. С. Мельник, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
РОЗДІЛ 1	
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА	
ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО	9
1.1. Громадянське суспільство: визначення категорії	11
1.2. Громадянське суспільство та держава: вихідні умови співіснування	13
1.3. Правові засади співпраці громадянського суспільства та держави	16
1.4. Право громадської ініціативи як новий елемент у системі адміністративного права	19
РОЗДІЛ 2	
КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ В СУЧАСНІЙ	
ДОКТРИНІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	21
2.1. Історичні аспекти становлення концепції людиноцентризму	22
2.2. Сучасний стан реалізації концепції людиноцентризму на доктринальному рівні	26
2.3. Приклади проблем у сфері доктринального забезпечення концепції людиноцентризму	27
2.4. Способи (напрямки) реалізації концепції людиноцентризму на доктринальному та практичному рівнях	29

РОЗДІЛ 3	
КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	34
3.1. Взаємодія і взаємозалежність конституційного права та адміністративного права	34
3.2. Конституційно-правові стандарти публічного адміністрування	40
3.3. Зв'язаність публічного адміністрування конституційними правами та свободами людини і громадянина	41
3.4. Принцип правомірності публічного адміністрування	43
3.5. Принцип поділу влади та публічне адміністрування	45
РОЗДІЛ 4	
ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ (ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ): ВИХІДНІ ЗАСАДИ	47
4.1. Публічне адміністрування як одна з форм реалізації публічної влади	47
4.2. Суб'єкти публічного адміністрування	53
4.3. Форми публічного адміністрування	54
4.4. Публічне адміністрування та господарська діяльність суб'єктів публічного адміністрування	57
4.5. Публічне адміністрування та публічний інтерес	60
РОЗДІЛ 5	
ПРЕДМЕТ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	65
5.1. Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо розуміння категорії «предмет адміністративного права»	66
5.2. Критичний аналіз сучасних підходів до розуміння предмета адміністративного права	72
5.3. Оновлення розуміння предмета адміністративного права – вимога сьогодення	83
5.4. Висновки щодо розуміння змісту категорії «предмет адміністративного права»	86

РОЗДІЛ 6**ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ VS. ПРИНЦИП ПРАВОМІРНОСТІ . . . 94**

- 6.1. Становлення принципу законності та його розуміння в науковій літературі 96
- 6.2. Радянське адміністративне право і державне управління . . . 97
- 6.3. Інтерпретація принципу законності в країнах пострадянського регіону. 100
- 6.4. Принцип законності – сучасний принцип? 102

РОЗДІЛ 7**ДЖЕРЕЛА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА:****СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА СТАЛІ КОНСТРУКЦІЇ 113**

- 7.1. Система національних формалізованих джерел адміністративного права: оновлення підходів 114
- 7.2. Чи є Конституція України джерелом адміністративного права? 116
- 7.3. Особливість міжнародних договорів як джерел адміністративного права 118
- 7.4. Юридичні акти Європейського Союзу в системі джерел адміністративного права 122
- 7.5. Особливості визнання рішення суду загальної юрисдикції джерелом адміністративного права 124
- 7.6. Неформалізовані акти як джерела адміністративного права 128
- 7.7. Система формалізованих джерел адміністративного права за їх юридичною силою. 129

РОЗДІЛ 8**ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ****ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПОДАТКОВОЇ КОНСУЛЬТАЦІЇ****(ЗА МАТЕРІАЛАМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ) 133**

- 8.1. Індивідуальна податкова консультація як предмет оскарження в адміністративному суді 135

8.2. Індивідуальна податкова консультація та її аналіз через призму правової доктрини	143
--	-----

РОЗДІЛ 9

ЧИ МОЖЕ ГРОМАДСЬКА РАДА ДОБРОЧЕСНОСТІ БУТИ ВІДПОВІДАЧЕМ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ?	152
--	------------

9.1. Чи є Громадська рада доброчесності суб'єктом владних повноважень?	155
9.2. Чи є діяльність Громадської ради доброчесності з надання висновку про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності владною управлінською функцією?	164
9.3. Що становить собою, з юридичної точки зору, висновок Громадської ради доброчесності про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання?	166

РОЗДІЛ 10

КОНСТИТУЦІЙНІ ПІДСТАВИ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ МИРНИХ ЗІБРАНЬ: ЯК ЇХ РОЗУМІТИ ТА ЗАСТОСОВУВАТИ НА ПРАКТИЦІ	173
--	------------

10.1. Загальні умови обмеження права на свободу мирних зібрань	176
10.2. Національна безпека	177
10.3. Громадський порядок	178
10.4. Запобігання заворушенням чи злочинам	184
10.5. Охорона здоров'я населення	188
10.6. Захист прав і свобод інших людей	191

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	194
---	------------

ПЕРЕДМОВА

Доктрина адміністративного права розвивається надзвичайно швидко, що є зрозумілим з огляду на надтісний зв'язок, який існує між адміністративним правом і функціонуванням держави та її інституцій. Зміна векторів державної політики, визначення її нових орієнтирів, утворення або ліквідація органів публічної влади, запровадження нових сервісів для приватних осіб – усе це неодмінно викликає зміни і на рівні наукових концепцій, які мають «обслуговувати» такі трансформаційні перетворення. Поряд із цим наявні ситуації й іншого порядку, за яких доктрина адміністративного права впливає на розвиток адміністративного законодавства, визначаючи його «майбутнє обличчя». У такому разі мова йде, наприклад, про наукове опрацювання проблематики адміністративних процедур, що активно триває в Україні вже понад десять років і, сподіваюсь, завершиться ухваленням однойменного Закону, якого не вистачає як приватним особам, так і суб'єктам публічного адміністрування для налагодження більш ефективного, зрозумілого та прозорого публічного адміністрування.

Усе це накладає відповідні зобов'язання на вчених, які вивчають адміністративне право. Наразі мова йде про те, що науковці мусять постійно оновлювати власні наукові та методичні доробки з адміністративного права, намагатися «відчути» сучасні тенденції та тренди публічного адміністрування, аби запропонувати виважені відповіді на ті виклики і проблеми, які виникають у процесі його здійснення. І швидше за все я не помилюся, якщо скажу,

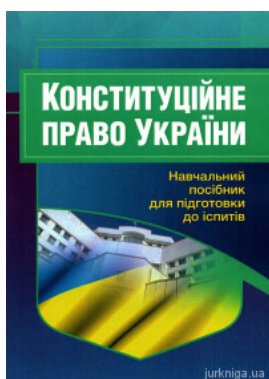
що кожні два-три роки ми маємо піддавати ґрунтовній ревізії всі ті напрацювання, які були зроблені в попередні періоди нашої творчої діяльності. Для успішності виконання такого завдання варто постійно пам'ятати слова Р. фон Ієрінґа, який писав, що право розвивається, лише зрікаючись свого минулого. Тому до змін, перегляду позицій, пошуку нових пояснень старих явищ треба ставитися як до єдино можливого способу формування нової (сучасної) наукової думки. Ця ідея, очевидно, має бути втілена і на рівні викладання адміністративного права, у підґрунтя якого мають постійно покладатися нові або оновлені позиції. У цій частині привертає увагу досвід наших німецьких колег, насамперед авторів підручників з адміністративного права, які упродовж свого професійного (творчого) шляху готують часом до двадцяти перевидань своїх навчальних праць.

Що ж стосується студентів, то й вони мають займати активну позицію. Навчання не може зводитися лише до пасивного відвідування лекцій та семінарських (практичних) занять. Воно має перетворитися на постійний аналіз нових наукових статей, монографій, підручників, які адекватно відбивають сучасний стан публічного адміністрування, розкривають його проблеми та пропонують шляхи їх вирішення.

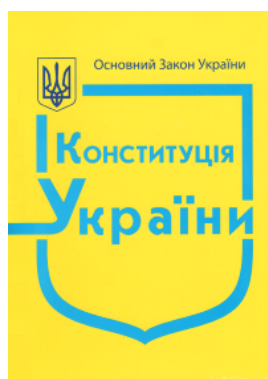
Сподіваюсь, шановний читачу, що представлена вашій увазі монографія здатна буде задовольнити потреби як науки адміністративного права та його викладання, так і окремі запити практики публічного адміністрування й адміністративного судочинства, які стоять поруч і впливають одне на одного, надаючи нових імпульсів для розвитку. У монографії читач знайде як уже опубліковані раніше авторські концепції та висновки, так і нові роздуми, які сприятимуть активізації подальшої наукової дискусії в царині адміністративного права та адміністративного процесу.

Роман Мельник

Книги, які можуть вас зацікавити

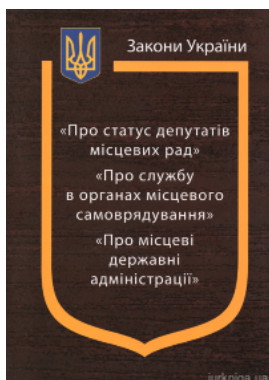
Конституційне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Конституція України

Кодекс адміністративного судочинства України

Закони України "Про статус депутатів місцевих рад", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про місцеві державні адміністрації"

Адміністративна діяльність. Для підготовки до іспитів. Навчальний посібник

Адміністративне судочинство. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Перейти до галузі права
Адміністративне право

[Перейти на сайт](#) →